

І. О. Поліщук, доктор політичних наук, професор;

В. К. Лур'є, студентка,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розбудова в Україні насправді демократичного суспільства, її прагнення інтегруватись у Європейський Союз стикаються з багатьма перепонами. Однією з причин є недостатньо ефективна діяльність системи органів державного управління та органів місцевого самоврядування, необхідність її якісного оновлення шляхом запровадження сучасного інструментарію на основі інформаційних технологій, одним із яких є впровадження системи електронного урядування.

У сучасному розумінні термін «електронний уряд» тлумачиться не лише у прямому розумінні, але й як «електронне управління державою», тобто використання в органах державного управління сучасних технологій, у тому числі й інтернет-технологій. Незважаючи на наявність досліджень певних аспектів цієї проблематики та формальне існування електронних ресурсів під назвою урядового порталу, сайтів Президента, міністерств, відомств і місцевих органів виконавчої та представницької влади, феномен електронного урядування в Україні залишається недостатньо розробленим.

Головною проблемою українського суспільства є те, що державні органи демонструють досить формальне розуміння проблеми розбудови інформаційного суспільства в Україні. Українська еліта (громадські організації, науковці) усвідомлює необхідність трансформації суспільної моделі задля наближення її до вимог інформаційного суспільства, але державні службовці не готові виконувати свої функціональні зобов'язання ефективно. Безумовно, є чимало чиновників (здебільшого середньої ланки), які розуміють необхідність запровадження інформаційних технологій у державному управлінні, проте вони не зможуть запровадити серйозні зрушення в цій сфері.

Незважаючи на існування втілених в Україні окремих елементів електронного урядування, ефективно діючої концепції й досі не існує, існують лише формальні офіційні документи, які визначають загальний зміст і мету системи е-урядування, пріоритетні напрями її розвитку та засоби реалізації. Але задля ефективного функціонування цього інформативного ресурсу має бути дуже старанно розроблена система її функціонування та обґрунтована й деталізована фахівцями за участю зацікавлених урядовців.

На жаль, наразі можливості е-урядування в Україні набагато вужчі, ніж ті, що декларуються, саме через відсутність концепції е-урядування, яка б затвердила створення відповідних ресурсів із прикладною метою, а не з метою простого виконання наказу. Більше того, суспільство та самі урядовці не обізнані із приводу реального стану речей, проблем електронного урядування. Основними проблемами для українського суспільства все ж таки залишаються: недосконалість та нерозробленість нормативної бази з електронного урядування (нормативні акти України лише декларують, як саме мають утілюватися елементи електронного урядування. І ці декларації жодним чином не розраховані на практичне застосування); відсутність пріоритетів із боку українських користувачів мережі з приводу можливості взаємодії з урядом в Інтернеті. Тобто мова йде про відсутність уявлення про функції відповідного органу влади. Громадяни не знають, чого вимагати, урядові служби не уявляють, що пропонувати, що унеможливило б повноцінне формування інформаційних потреб громадян, отже, відсутність підстав, спираючись на які громадянин вирішуватиме, потрібне йому електронне урядування чи ні, що саме йому потрібно, наскільки це важливо особисто для нього, які це матиме наслідки, – так звані соціальна й психологічна мотивація.

Для реалізації електронного урядування в Україні необхідно провести концептуально-технологічний аналіз, розробити концептуально-технологічну схему впровадження системи електронного урядування в конкретному місті, районі, місцевості.

Не менш важливою є проблема мотивації громадян до участі у взаємодії з органами влади через систему електронного урядування. Адже навіть якщо припустити, що найближчим часом в Україні «запрацює» система електронного урядування, немає жодних гарантій, що громадяни матимуть бажання співпрацювати з урядом у такий спосіб.

Отже, для успішного втілення електронного урядування як ідеї та забезпечення повної реалізації всіх його переваг нашій державі, безперечно, необхідно пройти складний шлях наближення системи державного управління до європейських стандартів. Для цього Україні необхідний певний час, оскільки остаточний перехід до електронного урядування потребує багато проміжних етапів від декларування на найвищому державному рівні цього напрямку як пріоритетного до вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, які будуть безпосередньо здійснювати відповідні функціональні обов'язки. При цьому перехід від традиційного управління до електронного урядування має відбуватися поступово та супроводжуватися відповідними змінами в розвитку суспільства, що сприятиме його стабілізації.